

مناسبت‌ها:

روز: یکم ذیحجه (۱۲ مرداد)

مناسبت: سالروز ازدواج حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه(س)

قرآن مجید فرمود: «مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ، بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَّا يَبْغِيَانِ، فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ، يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللَّوْؤُؤُ وَ الْمَرْجَانُ (سوره الرحمن آیات ۱۹ تا ۲۲)؛

دو دریا را روان کرد تا با یکدیگر تماس پیدا کردند، بین دو دریا برزخی است که به یکدیگر تجاوز نکنند، الا ای جن و انس کدامین نعمت‌های پروردگارتان را تکذیب می‌کنید، از آن دو دریا مروارید و مرجان بیرون می‌آید»

مقدمه:

حضرت علی(ع) می‌فرماید: «روزی پیامبر(ص) به من فرمود: زره خود را به بازار برده، بفروش تا با پول آن وسایل عروسی و جهیزیه‌ای برای فاطمه تهیه کنیم، من نیز به دستور پیامبر(ص) چنین کرده، بهای آن را به پیامبر(ص) تقدیم کردم، ... بدین گونه جهیزیه‌ای ساده تهیه شد که چیزی جز شانزده یا نوزده قلم جنس نبود که فقط شانزده عدد آن اسباب مختصر یک زندگی کوچک بود...».

نکته‌ها:

- * در روایات آمده که منظور از دو دریا، حضرت علی(ع) و حضرت فاطمه(س) و منظور از مروارید، امام حسن(ع) و مرجان، امام حسین(ع) است.
- * ازدواج اسلامی با مهریه، جهیزیه، مراسم عروسی ساده باید باشد.
- * پیامبر گرامی اسلام (ص) ازدواج دخترش را به ساده‌ترین و راحت‌ترین شیوه انجام داد تا برای همه جوانانی که در آستانه زندگی مشترک هستند، الگوی نیکویی باقی بماند.
- * مهریه حضرت زهرا(س)، برترین زن نظام هستی، ۵۰۰ درهم نقره خام بوده است.
- * افزون بر این مهریه، که جنبه مادی و مالی دارد، حضرت زهرا(س) از پدر تقاضا کرد که آن حضرت از خدا بخواهند تا مهریه معنویش را شفاعت از مسلمانان گناهکار قرار دهد، و این خواسته حضرت مستجاب شد.

* امیرالمؤمنین (ع) و حضرت زهرا (س) هم کفو و هم‌تا بودند، لذا رعایت این نکته در ازدواج مهم است.

* معیارها و خصوصیات معنوی و دینی و اخلاقی، محبت و عشق واقعی از روی شناخت، حجاب و حیا و... را باید ملاک ازدواج و زندگی قرار داد.

روز: هفتم ذیحجه (۱۸ مرداد)

مناسبت: شهادت حضرت امام محمد باقر (ع)

جابر، یکی از یاران بزرگ پیامبر اسلام (ص) و از علاقه‌مندان خاص خاندان نبوت، می‌گوید: روزی پیامبر (ص) به من فرمود: «پس از من شخصی از خاندان مرا خواهی دید که اسمش اسم من و قیافه‌اش شبیه قیافه من خواهد بود، او درهای دانش را به روی مردم خواهد گشود»، پیامبر (ص) هنگامی این پیشگویی را فرمود که هنوز حضرت باقر (ع) چشم به جهان نگشوده بود.

مقدمه:

القاب امام محمد باقر (ع)، الامین، یعنی امانت دارِ اسرارِ الهی، باقرالعلوم، به معنی شکافنده دانش‌ها، الشاکرالله، به معنی شکرکننده خداوند، الشبیه، یعنی بسیار به پیامبر (ص) شباهت داشته است.

نکته‌ها:

* امام باقر با بیان روایاتی در زمینه علوم مختلف منتسب به پیامبر اسلام (ص)، و تربیت شاگردان عالم، اسلام را زنده نگه داشتند.

* باید گفت مولای متقیان هم صاحب علم لدنی و شکافنده علوم بود، اما مردم دنبال کسب علم نبودند و برای علم ارزشی قائل نمی‌شدند، لذا شرایط پیاده شدن علوم مهیا نبود.

* امام باقر (ع) برای شناساندن جایگاه امامت و اثبات مقام امامت در کودکی به ائمه اطهار (ع) آیه‌ای از قرآن را که در شأن و مقام حضرت یحیی (ع) است، مورد استناد قرار می‌دهد: «یا یحیی خذ الكتاب بقوة و آتیناه الحکم صبیاً؛ ای یحیی! دستورات آسمانی را با تمام توان فراگیر و ما در همان سن کودکی مقام نبوت را به وی عطا کردیم.

* امام پنجم (ع) رجعت را باور و حیانی شیعه بیان فرمودند و به این آیه شریفه استناد کرده است: «یوم نحشر من کلّ امّۀ فوجاً؛ و روزی فرا می‌رسد که ما از هر امتی گروهی را زنده کرده و محشور می‌کنیم».

* امام محمد باقر (ع) فرمودند: «بر شما باد به پرهیزکاری و کوشش و راستگویی، و پرداخت امانت به کسی که شما را بر آن امین دانسته است، چه آن شخص، نیک باشد یا بد» (بحارالانوار ج ۷۵).

روز: نهم ذیحجه (۲۰ مرداد)

مناسبت: روز عرفه

امام صادق (ع) فرمودند: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَتَجَلَّى لِرُؤُوسِ قَبْرِ الْحُسَيْنِ ع قَبْلَ أَهْلِ عَرَفَاتٍ وَ يَقْضِي حَوَائِجَهُمْ وَ يَغْفِرُ ذُنُوبَهُمْ وَ يَشْفَعُهُمْ فِي مَسَائِلِهِمْ ثُمَّ يَأْتِي أَهْلَ عَرَفَةَ فَيَفْعَلُ ذَلِكَ بِهِمْ (کامل الزیارات)؛

خداوند بزرگ پیش از آنکه در روز عرفه بر اهل عرفات تجلی کند، بر زائران قبر حسین (علیه السلام) تجلی می‌کند، و حاجاتشان را بر می‌آورد و گناهانشان را می‌آمرزد، و شفاعتشان را در باره دیگران می‌پذیرد، آن گاه به اهل عرفات توجه می‌کند و با آنان نیز این گونه رفتار می‌نماید».

مقدمه:

عرفات نام جایگاهی است که حاجیان در روز عرفه (نهم ذی الحجه) در آنجا توقف می‌کنند و به دعا و نیایش می‌پردازند و پس از برگزاری نماز ظهر و عصر به مکه مکرمه بازمی‌گردند و وجه تسمیه آنرا چنین گفته‌اند که جبرائیل (ع) هنگامی که مناسک را به ابراهیم می‌آموخت، چون به عرفه رسید به او گفت: «عَرَفْت؟» و او پاسخ داد: «آری»، لذا به این نام خوانده شد.

نکته‌ها:

- * روز عرفه از اعیاد عظیم مسلمانان است اگر چه به اسم عید نامیده نشده است.
- * روز عرفه منتسب به امام حسین (ع) و دعای عرفه ایشان می‌باشد.
- * روز عرفه در روایات روز شناخت الله و اسلام و شریعت اسلام لذا روز برآورده شدن حاجات، آمرزش گناهان و مورد شفاعت قرار گرفتن است.

* در اصول کافی ج ۴ امیرالمؤمنین علی(ع) درباره راز وقوف در عرفات فرمود: «عرفات، خارج از مرز حرم است و مهمان خدا باید بیرون دروازه، آن قدر تضرع کند تا لایق ورود به حرم شود».

* از جمله اعمال روز عرفه، دعای عرفه سید الشهداء (ع) (که معارف توحیدی و دروس معرفت الله و تهذیب نفس است)، و دعای روز عرفه امام سجاد(ع) در صحیفه سجادیه می باشد.

روز: دهم ذیحجه (۲۱ مرداد)

مناسبت: عید سعید قربان

در کتاب کافی ج ۴ از امام صادق(علیه السلام) نقل است که در جواب معاویه بن عمار که از ایشان درباره آیه ۳ سوره توبه: «يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ» پرسید، فرمودند: «آن، روز عید قربان است».

مقدمه:

روز عید قربان روزیست که زائران خانه خدا که پس از تحمل سختی های بسیار و پرهیز از نمادهای دنیوی، جشن می گیرند، و در یک وحدت عملی کم نظیر، سر بر آستان حضرت دوست می ساینند و با چهره ای گشاده از توفیق یافتن به انجام تکلیف، یکدیگر را به آغوش کشیده، به هم تبریک می گویند و گوسفند قربانی می کنند، این قربانی حجاج در حج و همه مسلمین در سراسر جهان، نمادی است از امتحانی که حضرت ابراهیم (علیه السلام) با آن روبرو شد.

نکته ها:

* واژه «عید» به معنای رجوع و برگشتن است و «قربان» به معنای قربانی یا هر آنچه با آن به پروردگار، تقرب جویند و عید قربان بازگشت انسان به مقام تقرب الهی است.

* عید قربان تمرینی برای مبارزه با هواهای نفسانی و تهذیب، خودسازی و بهره گیری از فرصت های ناب است.

* امام سجاد (ع) در مورد عید قربان می فرمایند: «اللَّهُمَّ هَذَا يَوْمٌ مُّبَارَكٌ مِّمُّونٌ».

* نام دیگر عید قربان، عید اضحی است و به معنای گسترده شدن روز است. به قربانی نیز اضحیه می گویند، از آنجا که زمان قربانی کردن هنگام بالا آمدن خورشید در روز عید قربان است، می توان عید قربان را روز اضحی دانست.

* خداوند در سوره حج آیه ۳۷ عمل ذبح را از مصادیق تقوا معرفی کرده و فرمودند: «هرگز گوشت‌های آنها و نه خون‌هایشان به خدا نخواهد رسید، ولی تقوای شماست که به او می‌رسد، این گونه آنها را برای شما رام کرد، تا خدا را به پاس آنکه شما را هدایت نموده به بزرگی یاد کنید، و نیکوکاران را مژده ده.»

* در کتاب من لا یحضر ج ۱ امام محمد باقر(ع) فرمودند: «روز عید فطر از خانه بیرون نرو تا اینکه چیزی بخوری، و در روز عید قربان چیزی نخور مگر از گوشت قربانی خود و اگر قدرت تمکن مالی برای قربانی کردن نداری در این صورت معذوری.»

روز: پانزدهم ذیحجه (۲۶ مرداد)

مناسبت: ولادت حضرت امام علی النقی الهادی(ع)

امام جواد(ع) فرمود: «(پس از من) امر امامت به امام علی النقی (ع) واگذار خواهد شد، در صورتی که او پسر بچه‌ای است، دوباره فرمود: آری و کم‌تر از هفت ساله، چنان‌که حضرت عیسی بن مریم (ع) نیز چنین بود» (اثبات الوصیة للامام علی بن ابی طالب از مسعودی، علی بن حسین).

مقدمه:

مشهورترین القاب امام دهم(ع)، هادی و تقی است، به راستی آن حضرت مجسمه تقوا و هدایتگر جامعه اسلامی بود، و این سنت فرزندان فاطمی و علوی است، پیوسته نورافشاندن و هدایت کردن و سپس مشعل هدایت را به هادی دیگر سپردن و شیعه همیشه وامدار تعالیم و هدایت‌های هادیان امت است.

نکته‌ها:

* امام هادی (ع) به قدری در هدایت و دستگیری حتی دشمنان سرسخت اسلام ظهور داشتند، مظهر اسم "الهادی" خداوند هستند.

* از امام هادی (ع) چندین دعا و زیارت نامه برجای مانده، که از مشهورترین آنها زیارت جامعه‌ی کبیره است.

* امام هادی (ع) در اعیان الشیعه ج ۲ فرمودند: «الدُّنْيَا سُوقٌ رِيحٌ فِيهَا قَوْمٌ وَ خَسِرَ آخِرُونَ؛ دنیا همانند بازاری است که عده‌ای در آن سود می‌برند و عده‌ای دیگر ضرر و خسارت را متحمل می‌شوند».

* امام هادی (ع)، به مردم به ویژه دانشمندان و اهل علم احترام فراوان می‌گذاشت و بسیار مهربان بود و همواره در رفع مشکلات اطرافیان تلاش می‌کرد.

* براساس روایات فراوان، امام معصوم (ع) هر گاه بخواهد از چیزی آگاه شود، خداوند او را بدان آگاه خواهد ساخت.

* گاه امام هادی (ع) آنقدر می‌بخشیدند که رفتارشان در شمار معجزه به شمار می‌آمد.

* به سان پدران خود دوست داشت از حاصل دسترنج خود بهره‌گیرد، علی بن حمزه می‌گوید: «ابوالحسن (ع) را دیدم که به سختی مشغول کشاورزی است، به گونه‌ای که عرق از سر و رویش جاری است».

روز: هجدهم ذیحجه (۲۹ مرداد)

مناسبت: عید سعید غدیر خم

قرآن کریم فرمود: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (سوره مایده آیه ۶۷) الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (سوره مایده آیه ۳)؛

ای پیامبر! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، کاملاً برسان! و اگر نکنی، رسالت او را انجام نداده‌ای! خداوند تو را از مردم، نگاه می‌دارد، و خداوند، جمعیت کافران را هدایت نمی‌کند. امروز دین شما را کامل ساخته و نعمتم را بر شما تمام کردم و به این که دین شما دین اسلام باشد، راضی شدم».

مقدمه:

غدیر در لغت به معنای آبگیر است، گودالی در بیابان که آب باران در آن گرد آید، در میان راه دو شهر بزرگ دنیای اسلام، مکه و مدینه، محلی است به نام «جُحْفَه» که در زمان رسول گرامی اسلام (ص)، کاروانیان حج گزار در آنجا از هم جدا می‌شدند و به طرف دیار خود می‌رفتند، در این محل،

غدیر خم جای دارد، علت نام گذاری این غدیر به خم، آن است که آبگیر آنجا به شکل خم رنجرزان بوده و برخی قبایل صحرائی، گاه جامه‌های رنگ کرده خود را در این آبگیر می‌شستند.

نکته‌ها:

* رسول خدا (ص) فرمود: «روز غدیر خم، برترین عیدهای امت من است، و آن روزی است که خداوند بزرگ دستور داد برادرم، علی بن ابی‌طالب را به عنوان پرچمدار امت من منصوب کنم، تا بعد از من مردم به دست او هدایت شوند، و آن روزی است که خداوند در آن روز دین را تکمیل، و نعمت را بر امت من تمام کرد و اسلام را دین آنان قرار داد».

* غدیر، تنها نام یک سرزمین نیست، یک تفکر است، و نشانه‌ای از تداوم خط نبوت است.

* غدیر، روز اکمال دین، اتمام نعمت و موجب خشنودی خداست.

* غدیر، نه تاریخ است، نه جغرافیا و نه روایت، بلکه (ابلاغ) ولایت است.

* آنچه می‌توانست همه نقشه‌های منافقان را یکجا خنثی، و اسلام را در چنان برهه حساسی حفظ کند، تعیین جانشین پیامبر و اعلان رسمی ولایت بود.

* حضرت زهرا (س) می‌فرمایند: «پیامبر در روز غدیر، عقد ولایت را برای علی (ع) محکم کرد».

* امیرالمؤمنین (ع) درباره وظایف مؤمنان در روز عید غدیر فرمود: «با گسترش دادن در هزینه سوی هم بروید ... با هم باشید؛ که خداوند، جدایی و پراکندگی شما را سامان می‌بخشد، به یکدیگر نیکی کنید، که خداوند، الفت شما را پایدار می‌سازد، نعمت‌های خدا را به همدیگر هدیه دهید، که خداوند چندین برابر عیدهای پیشین و عیدهای آینده به شما پاداش می‌دهد، ...».

روز: بیستم ذیحجه (۳۱ مرداد)

مناسبت: ولادت حضرت امام موسی کاظم (ع)

امام صادق (ع) فرمود: «فَإِنَّهُ أَفْضَلُ وُلْدِي وَ مَنْ أَخْلَفَ مِنْ بَعْدِي وَ هُوَ الْقَائِمُ مَقَامِي وَ الْحُجَّةُ لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى كَافَّةِ خَلْقِهِ مِنْ بَعْدِ (الارشاد شیخ مفید ج ۲) ؛

او برترین فرزندان و بازماندگان من است و اوست که پس از من، در جایگاه من قرار می‌گیرد و پس از من، حجت خدا بر همه مخلوقات است».

مقدمه:

مهم‌ترین و معروف‌ترین لقب امام موسی کاظم(ع)، «کاظم» است، کظوم کسی است که نفس خود را حبس می‌کند و این کنایه از سکوت است و کاظم یعنی فرو خورنده خشم و غضب.

نکته‌ها:

* امام موسی کاظم(ع) فرمودند: «اوقات خود را به چهار بخش تقسیم کنید: بخشی را برای مناجات با خدا، بخشی را برای امور زندگی، و ساعتی را برای معاشرت با دوستان و افراد مطمئن، و بخشی را هم برای تفریحات و لذت‌های حلال، که به وسیله این تفریحات حلال است که می‌توانید سه برنامه قبلی را درست انجام دهید.

* امام کاظم(ع) در مورد تربیت کودکان فرمودند: به فرزندان محبت کنید، نسبت به کودکان هرگز خلف وعده نکنید، کودکان را به خاطر بازیگوشی دعوا نکنید، قبل از سن تکلیف فرزندان را با نماز خواندن آشنا کنید، کودکان خود را با احترام مورد خطاب قرار دهید.

روز: بیست و چهارم ذیحجه (۴ شهریور)

مناسبت: روز مباحله پیامبر اسلام(ص)

قرآن کریم می‌فرماید: «فمن حاجک فیه من بعد ما جائک من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا و انبائکم و نساءنا و نسائکم و انفسنا و انفسکم ثم نبتهل فنجعل لعنة الله علی الکاذبین(سوره آل عمران آیه ۶۱)؛ هرگاه بعد از علم و دانش که درباره مسیح به تو رسیده باز کسانی با تو به محاجه و ستیز برخیزند به آنها بگو بیائید ما و شما فرزندان و زنان و نفوس خود را بخوانیم و مباحله کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم».

مقدمه:

نامه پیامبر(ص) به اسقف نجران: «به نام خدای ابراهیم و اسحاق و یعقوب(ع)، از محمد(ص)، پیامبر خدا، به اسقف نجران، خدای ابراهیم و اسحاق و یعقوب(ع) را ستایش می‌کنم و شما را از پرستش بندگان به پرستش خدا فرا می‌خوانم، شما را دعوت می‌کنم که از ولایت بندگان خدا خارج شوید و در ولایت خداوند درآیید و اگر دعوت مرا نپذیرفتید باید به حکومت اسلامی مالیات (جزیه) بپردازید

تا در برابر این مبلغ، از جان و مال شما دفاع کند و در غیر این صورت به شما اعلام خطر می شود». مردم نجران که حاضر به پذیرفتن اسلام نبودند نمایندگان خود را به مدینه فرستادند و پیامبر (ص) آنان را به امر خدا به مباحله دعوت کرد.

نکته‌ها:

* مفسران و محدثان شیعه و اهل تسنن تصریح کرده‌اند که منظور از «أبنائنا» در آیه منحصرأ امام حسن (ع) و امام حسین (ع) هستند، و منظور از «نساءنا» حضرت فاطمه (س) و منظور از «أنفُسنا» تنها علی (ع) بوده است.

* مباحله از «بَهِل» به معنی رها کردن و برداشتن قید و بند از چیزی است، اما مباحله به معنای لعنت کردن یکدیگر و نفرین کردن بر سر یک مسأله مذهبی است البته بعد از آشکار شدن حق و انکار آن توسط شخص ناحق.

* آیه تطهیر در این روز در شأن اهل بیت (ع) نازل شد: «انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و يطهركم تطهيرا؛ خداوند فقط می خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد» (سوره احزاب آیه ۳۳).

* آیین اسلام دین عقلانیت و گفتگوی مسالمت آمیز.

* لعن و نفرین آخرین حربه، یعنی بعد از شناخت حق و کتمان و انکار توسط کسانی است که حق برایشان آشکار شد.

* قرآن فرمود: «الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ؛ کسانی که به آنان کتاب دادیم، او را می شناسند، همچنان که فرزندان خود را می شناسند؛ لیکن گروهی از ایشان، حقیقت را پوشیده می دارند، با آن که می دانند» (سوره بقره آیه ۱۴۶).

* واقعه مباحله، برای جمیع مسلمین الگوی مقاومت در برابر دشمن معاند است، یعنی راه پیروزی در مقابل امثال آمریکا مقابله است، ترس و مذاکره و مسامحه راه پیروزی نیست.

* مباحله اثبات حقانیت اسلام در برابر مسیحیت و اثبات برتری اهل بیت (ع) و اثبات خلافت بلا فصل امام علی (ع) است.

* اعمالی در این روز در کتاب شریف مفاتیح الجنان، ذکر شده است: غسل، روزه، دو رکعت نماز، دعای مخصوص این روز که به دعای مباحله معروف است، خواندن زیارت امیرالمؤمنین(ع) و احسان به فقرا و محرومان به تأسی از مولی الموحدين علی(ع).